

Familie Terwel transformeerde haperend melkveebedrijf tot levensvatbare onderneming

De schouder eronder in Zweden

In 2008 verhuisde Jan Terwel met zijn gezin naar het Zweedse Falkenberg. De melkveehouders kochten een melkveebedrijf waar een flinke lap grond omheen lag, maar waar in de bedrijfsvoering nog wel het een en ander te verbeteren viel.

tekst Tijmen van Zessen

Wat doe je als je vier kinderen hebt die boer willen worden, terwijl je weet dat jouw bedrijf geen inkomen biedt voor vier gezinnen? Menigeen zal kiezen voor schaalvergroting, om zo de omzet van het bedrijf te vergroten. Woningbouwplannen, een rondweg en het project 'ruimte voor de rivier' belemmerden zo'n groeisput op het bedrijf van de familie Terwel in Voorst.

'In 2007 moest onze zoon Bart naar Zweden voor een stageopdracht. Hij kwam er enthousiast vandaan, het leek hem een mooi land om te boeren. Zijn enthousiasme stak ons aan en onze eerstvolgende vakantie had daarom Zweden als bestemming', herinnert Jan Terwel zich nog goed. Jan (51) en Gery (50) besloten samen met hun kinderen Bart (28), Gert Jan (26), Tom (23), Jelle (20),

Dirk (18) en Femke (12) een half jaar later opnieuw af te reizen naar het Scandinavische land. Ditmaal was het echter geen vakantie, maar werden er serieus bedrijven bezocht die te koop stonden. In Falkenberg troffen ze een bedrijf dat hen niet meer los liet: 180 hectare goed ploegbare grond in een aaneengesloten blok in de regio Halland, dé melkveehoek van Zweden. 'De conditie van de gebouwen en de veestapel waren matig, maar daar viel aan te werken. Zweden werd voor ons een serieuze optie.'

Geen gemakkelijke beslissing

Drie maanden later tekende Terwel het koopcontract en werd de emigratie een feit. Het was financieel haalbaar om de emigratie te realiseren zonder het bedrijf in Nederland geheel te verkopen. Bart zette het bedrijf in Voorst zelfstandig voort, samen met Tom die eerst zijn opleiding aan de has in Dronten afronde. Daarom verhuisde een deel van de familie naar Falkenberg. 'Dit was voor ons gezin geen gemakkelijke beslissing, maar ieder van ons leek het een goede oplossing. In Voorst was het bedrijf up to date, in Zweden moest daarentegen heel veel veranderen om het bedrijf winstgevend te laten draaien. Het leek ons beter om daar als gezin de schouder onder te zetten', vertelt Jan Terwel.

Terwel investeerde bij aankomst in Zwe-

Terwel investeerde bij aankomst in Zweden onder meer in het opruwen van roosters

Jan en Gery Terwel

In 2008 verhuisden Jan en Gery Terwel met hun gezin van het Nederlandse Voorst naar het Zweedse Falkenberg. Dankzij de sprong in het diepe zien vier van hun kinderen de wens om boer te worden in vervulling gaan.

Melkproductie:	3.297.000 kg
Aantal koeien:	350 met 300 st. jongvee
Grond:	350 ha
Melkcontrole per koe:	9880 4,21 3,53

den voor honderdduizend euro in vernieuwingen aan de huisvesting van de koeien. Vooral in melkrobots en het opruwen van de roostervloeren, maar ook in de reorganisatie van de kalveropfok. 'De uiergezondheid was nog het grootste probleem. Van de 275 koeien namen we er veertig niet over omdat ze problemen hadden met celgetal en uierontsteking.'

Zeventien kg krachtvoer per koe

De rigoureuze selectie in de veestapel verbeterde tegelijkertijd de ruwvoerpositie van het haperende bedrijf. Door een krappe ruwvoerpositie lag het aandeel krachtvoer in het rantsoen op een hoog niveau. Het gevolg was pensverzuring, waardoor de gezondheid van het beenwerk zwaar onder druk stond. 'De koeien namen gemiddeld zeventien kilo krachtvoer op per dag. We hadden geen andere keuze dan het rantsoen te resetten. Het beenwerk en de pens van de koeien moesten herstellen op een rantsoen met overwegend ruwvoer.'

Terwel liet de krachtvoergif terugzakken naar 4 à 5 kilo per koe per dag en zag de productie dalen tot 21 kilo melk per koe per dag. 'De vier jaar oude zelfrijdende voermengwagens hebben we verkocht, die mengde het voer te veel tot moes. In plaats daarvan namen we de afgedankte Keenanwagens weer in gebruik, ons geluk was dat die nog in de werktuigenloods stond.'

Net op het moment dat de bank belde of alles wel naar wens verliep, zag Terwel de eerste signalen van verbetering. 'De koeien die uit de droogstand kwamen hadden weer glans op het lijf, herkauw-

den frequenter en gebruikten het beenwerk beduidend beter.'

Inmiddels ligt het krachtvoerniveau nog wel op een fors niveau, maar niet meer zo extreem als voorheen; de koeien vreten nu maximaal vier kilo krachtvoer in de robot – mits de productie hoger ligt dan 45 kilo melk – en krijgen in het basisrantsoen negen kilo krachtvoerachtige producten als veldbonen, raapschroot, soja, granen en bierbostel. 'De productie van 29 à 30 kilo melk per koe (gemeten in de tank) rechtvaardigt deze krachtvoergif. De krachtvoerkosten liggen nu op 8 cent per kilo melk.'

Terwel werkt in de oudste stal met een mechanisch gestuurde voerband. 'We draaien met de voerwagen een voorraadbak vol, waarna het voerbandje het voer naar de koeien brengt.' Het systeem is ooit ontworpen als een arbeidsbesparende voermethode, maar Terwel is het systeem liever kwijt dan rijk. 'Het vermorst veel voer en dat leidt tot extra schoonmaakwerk en voerbederf.'

Gras onder graan

Vorig jaar kocht Terwel een oud varkensbedrijf in de buurt. Daarmee komt het totale areaal van het bedrijf op 350 hectare, waarvan 240 hectare in eigendom. Bij de invulling van het bouwplan kijkt Terwel in de eerste plaats naar de behoefte aan graskuil en mais; het rantsoen bestaat uit twee derde gras en een derde mais. In het zuiden van Zweden is de teelt van mais inmiddels gangbaar. Terwel verbouwde afgelopen jaar 58 hectare mais, 238 hectare gras (waarvan ongeveer 50 hectare natuurweide), 40 hectare graan en 12 hectare veldbonen. 'Het graan zaaien we met een mengsel van graszaad, dan komt er na de oogst van het graan nog een snede gras achteraan, dat gaat hier heel goed.'

Ondanks de noordelijke ligging van Zweden oogst Terwel evengoed nog tien tot twaalf ton droge stof gras van een hectare. 'De zomerdagen zijn hier langer dan in Nederland, dat is een voordeel.'

Hoge productie is de sport

Jan Terwel heeft geen spijt van de keuze voor emigratie en ziet Zweden als een gunstige regio om koeien te melken. 'Met een grondprijs van 20.000 euro per hectare hadden we hier veel mogelijkheden. De variabele kosten liggen wat hoger dan in Nederland, waar we gewend waren om te melken tegen hoge quotumkosten. Dat maakt je scherp op het saldo.'

Terwel ervaart tussen Nederland en

*Van boven naar beneden:
– Een robot melkt de koeien
– Het voeren gaat deels via deze band
– De voorraadbak van het voersysteem
– Terwel investeerde in de kalveropfok*

Zweden een verschil in het toepassen van kennis. 'Bedrijfsbegeleiding door de dierenarts kennen ze niet, preventief denken zit er niet in. We halen in Nederland bijvoorbeeld veel meer informatie uit de melkcontrole door lactatiegroepen en vaarzensgroepen te maken. Dat helpt ons bij het samenstellen van een rantsoen. Hier stemmen boeren de krachtvoergif af op de maximale productie. Een hoge productie per koe, dat is hier de sport.'